

Voorstel aan het dagelijks bestuur

datum DB	15 april 2025
agendapunt	3.7
openbaar	Ja, na vaststelling en openbaar maken van het ontwerp project Besluit.
openbaar vanaf	November 2025
steller/cluster	Job Meijer / HWBP
datum DT	31 maart 2025
datum PHO	7 april 2025
portefeuille(s)	Jeroen Achten
bijlage(n)	1. Vastgesteld Voorkeursalternatief van 16 maart 2021 met daarin het advies van de m.e.r. commissie. 2. DB besluit Afronding Afsprakenkader Bestuursopdracht. 9 mei 2023
zaaknr.	2022-Z7736
documentnr.	WLDOC-341772369-5565

Onderwerp

Adaptief bouwen Maasboulevard Wessem

Voorstel

Instemmen met het adaptief bouwen van de permanente waterkering in het dijktraject Thorn-Wessem langs de Maasboulevard, waarbij:

- de hoogte wordt bepaald op een zichttermijn van 50 jaar;
- het fundament wordt aangelegd voor een levensduur van 100 jaar zodat de kering in de toekomst eenvoudig kan worden opgehoogd.

Deze keuze vloeit logisch voort uit het VKA van 2021 maar volgt niet uit de kaders uit het in 2024 vastgestelde Beleidsplan waterkeringen en vraagt daarom een expliciet besluit van het DB.

Relatie met Bestuursprogramma 2023-2027

Het HWBP-programma Waterschap Limburg werkt, zoals opgenomen in het bestuursprogramma, aan een goede bescherming voor alle inwoners en ondernemers binnendijs tegen het overstromingsgevaar van de Maas. Met 'Maas 2050' voldoen alle waterkeringen in 2050 aan de wettelijke normeringen. Dit gebeurt door het voorbereiden, uitwerken en realiseren van de urgente HWBP-dijkversterkingsopgaven. De aanpak van het dijkversterkingsprogramma is gericht op nauwe samenwerking, consultatie en co-creatie met de omgeving en andere overheidspartners. Het HWBP werkt hierbij toekomstbestendig en gebiedsgericht en geeft daarmee een concrete invulling aan de missie van het waterschap 'met de omgeving, voor de omgeving'. Deze manier van werken sluit ook aan op het gedachtegoed van de nieuwe Omgevingswet die per 1 januari 2024 is ingegaan.

Bestuurlijke samenvatting

Het project dijkversterking Thorn-Wessem is in 2021 de Planuitwerkingsfase ingegaan met een vastgesteld Voorkeursalternatief (VKA). Vanwege ontstane maatschappelijke onrust over de kering is de Maasboulevard hier buiten gelaten. Bewoners hadden een sterke voorkeur voor een zelfsluitende kering op de Maasboulevard in Wessem.

Na een verdiepingsslag met het 'Comité Behoud Historisch Aanzicht Wessem' en het 'Expert team ruimtelijke kwaliteit HWBP Noordelijke Maasvallei' heeft het dagelijks bestuur in mei 2022 het type kering aan de Maasboulevard in Wessem vastgesteld. Hierbij is gekozen voor een harde kering met herinrichting van de openbare ruimte en het ophogen van het maaiveld waar nodig. Voor de

VKA. Het DB voorstel ter vaststelling van het definitief VKA vermeldt specifiek:

levensduur onderzocht worden”

werkwijze wordt door HWBP WL in haar projecten zorgvuldig gevolgd.

Kaart Voorkeursalternatief (VKA) Thorn - Wessem.

‘doelmatigheid’.

¹ DB besluit Afronding Afsprakenkader Bestuursopdracht. 9 mei 2023. Zaaknr. 2022-Z10031 / Doc.nr. WLDOC-77825112-32333

Door het projectteam is dan ook de optie tot adaptief bouwen met een ontwerp-levensduur van 50 jaar onderzocht. Adaptief bouwen beperkt de ruimtelijke impact. Uitgangspunt hierbij is dat de situatie onder de grond wel direct voor een ontwerp-levensduur van 100 jaar geschikt moet worden gemaakt. Dit is uitgewerkt in het voorlopig ontwerp. Hieruit blijkt dat adaptief bouwen op de Maasboulevard leidt tot een harde kering die 30 cm lager is dan een kering die voor 100 jaar gebouwd wordt.

In nauw overleg met de gemeente Maasgouw is in het voorjaar 2024 verkend op welke wijze de harde kering ingepast kon worden waaronder door adaptief te bouwen. Dit ook met het oog op de onvrede van bewoners op het besluit een harde kering in te passen aan de Maasboulevard. De optie van adaptief bouwen is, in samenspraak met de gemeente, in december 2024 aan de bewoners voorgelegd middels een enquête en heeft ruime steun van de respondenten.

Beleidsplan Waterkeringen

Inmiddels is in november 2024 echter het Beleidsplan Waterkeringen vastgesteld waarin kaders worden gegeven om adaptief te bouwen. Deze kaders waren nog niet beschikbaar ten tijde van besluitvorming over het VKA. Zou de afweging om adaptief bouwen als alternatief te onderzoeken nu genomen worden, dan valt de voorgenomen inzet om aan de Maasboulevard in Wessum adaptief te bouwen niet binnen de kaders geschetst in het “Beleidsplan Waterkeringen, Veilige waterkeringen – nu en in de toekomst-” van november 2024 (zie ‘argumenten’). Dan zou gekozen worden voor een ontwerp-levensduur van 100 jaar.

Er wordt wel voldaan aan de voorwaarden die worden gesteld aan adaptief bouwen:

- Er is zicht op hoe in de toekomst de eindhoogte kan worden bereikt. Doordat het ondergrondse deel van de constructie wordt aangelegd met een levensduur van 100 jaar, is het bovenste deel van de kering relatief makkelijk uit te breiden naar 100 jaar levensduur (het adaptieve deel);
- Het totale ontwerp, inclusief het adaptieve deel, past binnen de ontwerpfilosofie en bijbehorende voorkeursvolgorde. De kering bestaat uit een permanent gesloten harde kering. De harde kering is goed bereikbaar doordat er aan de binnendijkse zijde een trottoir ligt en aan de buitendijkse zijde is de kering goed bereikbaar doordat er een beheerstrook van 1m ligt; en
- Het adaptief ontwerp is financieel verantwoord, waarbij eventuele meerkosten van toekomstige versterking tot de eindhoogte in beeld zijn (zie ‘financiële consequenties’).

Conclusie

Na vaststelling van het VKA is na besluitvorming in het dagelijks bestuur gekozen om adaptief bouwen te onderzoeken. Hiermee is een richting gekozen en zijn verwachtingen gewekt. Het verschil in muurhoogte zal de bezwaren van de omgeving tegen de vaste kering niet volledig wegnemen. De lagere muur heeft wel een positief effect op de beleving ervan en draagt bij aan het draagvlak voor de harde kering, zeker bij bewoners op twee derde deel van de Maasboulevard. Door een adaptieve aanpak kan men hier nog wel over harde kering kijken vanuit de woningen.

Het adaptief bouwen volgt niet uit het in 2024 vastgestelde Beleidsplan Waterkeringen. Het nu afwijken van de met het VKA ingezette route om adaptief te bouwen, leidt tot weerstand in het dorp, vergroot het risico op juridische procedures en brengt extra kosten met zich mee die mogelijk tot een voorfinancieringsvraagstuk leiden. Het DB wordt daarom gevraagd gemotiveerd af te wijken van het beleidsplan.

Beoogd effect

Het inzetten van adaptief bouwen verlaagt het projectrisico en zal het draagvlak vergroten door rekening te houden met de ruimtelijke impact van de inpassing en de vraag van het landelijk HWBP.

Duurzaamheid

Het versterken van onze dijken is een wettelijke opgave, waarbij voldaan moet worden aan de norm in 2050. Gezien de enorme omvang, is de periode tot 2050 nodig om deze opgave beheerst en gefaseerd te kunnen uitvoeren.

De basis voor duurzaamheid in het HWBP WL zijn de duurzaamheidsdoelen WL (nota Samen Duurzaam), het kader voor Ruimtelijke kwaliteit HWBP en het projectenboek HWBP. De geplande aanpassingen zijn, overeenkomstig deze documenten en volgens de landelijke leidraden, robuust en toekomstbestendig en met respect voor de ruimtelijke kwaliteit ontworpen. Concreet betekent dit onder andere dat rekening is gehouden met klimaatontwikkeling (hogere waterstanden). Door in het ontwerp al rekening te houden met het slim combineren van werkzaamheden ontstaan voordelen.

Argumenten

- In het VKA is adaptief bouwen benoemd als een mogelijkheid. De omgeving heeft hier de voorkeur voor wetende dat een zelfsluitende kering geen optie is. Nu geen gebruik maken van deze mogelijkheid leidt tot verlies van vertrouwen en imagoschade
- Adaptief bouwen loopt vooruit op een mogelijk beroep bij de Raad van State waarbij een zorgvuldig participatieproces met bewoners (vereiste uit de Omgevingswet) het WL kan sterken in de argumentatie voor een zo goed mogelijke inpassing van de harde kering. Hiermee wordt het risico verlaagd dat de RvS de indieners van een bezwaar in het gelijk stelt met als gevolg vertraging en extra kosten voor het project.
- De werkzaamheden aan de Maasboulevard voor ophoging met nog eens een ontwerplevensduur van 50 jaar zijn zeer overzichtelijke, met nagenoeg geen hinder. Dit omdat de ondergrondse constructie reeds op 100 jaar is aangelegd en alleen een ophoging van het bovenste deel van de constructie nodig is.
- WL moet over 50 jaar sowieso in Thorn-Wessem terugkomen, omdat de ontwerplevensduur van de harde kering met de adaptieve aanpak gelijk wordt aan de ontwerplevensduur van de groene dijken. Dan kan dit deel van de kering meegenomen worden in dat project, waardoor de project- en proceskosten voor deel harde kering Maasboulevard beperkt kunnen blijven.
- Daarnaast is adaptief bouwen onderzocht omdat vanuit het landelijk HWBP expliciet wordt gevraagd af te wegen of een adaptieve strategie mogelijk is vanuit de eis 'doelmatigheid'. Het BGT HWBP-NL steunt het adaptief bouwen in Wessem.
- Er is geen sprake van de drie in het Beleidsplan Waterkeringen benoemde situaties waarin nieuwe afwegingen gemaakt kunnen worden om adaptief te bouwen. In het beleidsplan wordt adaptief bouwen overwogen:
 - op locaties waar binnen de ontwerplevensduur ruimtelijke ontwikkelingen met groot maatschappelijk belang plaatsvinden en die tevens een invloed hebben op de vorm en inpassing van de waterkering (bijv. grootschalige herstructurering of gebiedsontwikkeling);
 - of bij toepassing van materialen in het bovenste deel van de waterkering met een kortere levensduur dan de reguliere levensduur van de basis waterkering. Het materiaal van het bovenste deel is dan eerder afgeschreven en moet worden vervangen (denk bijvoorbeeld aan glas). Bij elke vervanging kan dan worden opgehoogd tot de hoogte passend bij de levensduur van het materiaal en de constructie;

- of waar de functionele levensduur (ten aanzien van de waterstanden) van de bestaande constructie verlengd kan worden door de bestaande constructie op te hogen, mits een ophoging tot de gebruikelijke nieuwe levensduur constructief niet mogelijk is.
- Het bouwen met een ontwerplevensduur van 100 jaar betekent eenmalige hinder bij de aanleg. Het adaptief bouwen betekent extra werkzaamheden aan de Maasboulevard na 50 jaar voor een ophoging met nog eens een ontwerplevensduur van 50 jaar.

Integriteitsaspecten

Ten aanzien van integriteit hebben we verschillende criteria beoordeeld (ontleend aan de Gedragscode openbaar bestuur). We komen tot de conclusie dat we conform die criteria handelen. De criteria waar we op getoetst hebben zijn:

- Verantwoordelijkheid en legitimiteit
- Transparantie
- Behoorlijke contacten met burgers
- Zorgvuldigheid
- Toepassing wettelijke aanbestedingsregels en vigerend inkoopbeleid

Als Waterschap Limburg hebben wij de verantwoordelijkheid om binnen het wettelijk handelingskader de dijkversterkingsopgave uit te voeren. De plannen zijn opgesteld conform de Waterwet, waarmee de verantwoordelijkheid en legitimiteit is geborgd. Het waterschap ziet toe op een zorgvuldig en transparant (besluitvorming)proces. Hierbij wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met belanghebbenden en worden de genomen besluiten nader toegelicht.

Risico's

- Niet adaptief bouwen kan leiden tot aanzienlijke vertrouwens- en imagoschade (onbetrouwbare overheid) en kan leiden tot een toename aan bezwaren en bezwaarprocessen.
- Het adaptief bouwen betekent extra werkzaamheden aan de Maasboulevard na 50 jaar. Onzeker is of dan een gelijke nationale bijdrage beschikbaar zal zijn.

Consequenties Informatievoorziening

Alle documenten, correspondentie en publicaties met betrekking tot de voorliggende keuze om adaptief te bouwen aan de Maasboulevard in Wessem, borgen we in ons zaakstelsel GoverMaxx. Zo zijn onze processen en besluiten traceerbaar en zo voldoen we aan wettelijke bewaar- en vernietigingstermijnen.

Financiële consequenties

Op basis van het VKA en de uitwerking van de mogelijkheid adaptief te bouwen in de Planuitwerkingsfase is in de kasstroom vanuit het landelijke HWBP rekening gehouden met een adaptief gebouwde kering, waarin de te besparen investeringskosten al zijn meegenomen. De harde kering verlagen met plaatselijk 30cm levert ten opzichte van een niet-adaptieve variant een besparing van € 150.000,- directe bouwkosten op. Bovenop de directe bouwkosten komen nog engineeringskosten, winst en risico opslagen van de aannemer, risicoreservering, alsook de BTW. De totale te besparen investeringskosten zijn daarmee circa € 500.000,-. Indien niet wordt gekozen voor een adaptieve kering, moeten deze extra middelen bij het HWBP-NL worden opgehaald. Mogelijk leidt dit tot een extra voorfinancieringsopgave.

Om over 50 jaar de muur op te hogen moet de bestaande rollaag worden verwijderd (circa 10cm) en afgevoerd. Vervolgens moet de muur voorbewerkt (betonstekken e.d.) worden om de extra hoogte te realiseren. De totaal bouwkosten, mochten deze nu uitgevoerd worden, komen uit op € 235.000,-. Gezien het feit dat de werkzaamheden over 50 jaar relatief overzichtelijk zijn met een verlaagd risicoprofiel, zijn de totale investeringskosten dan circa € 470.000,-, exclusief inflatiecorrectie en plankosten.

Vervolg

Na instemmen met het voorstel zijn de volgende acties voorzien:

- Afronden MER 2 ;
- Opstellen van het Ontwerp Projectbesluit eind maart 2025;
- De vaststelling van bekendmaking van de ontwerpbesluiten;
- Start terinzagelegging in oktober 2025 (6 weken) met de mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen;
- De zienswijzen worden beoordeeld en beantwoord;
- Met de beoordeling worden mogelijk ontwerpbesluiten aangepast of aangevuld;
- Definitieve besluitvorming vindt plaats in april 2026;
- De besluiten worden opnieuw ter inzage gelegd met de mogelijkheid van het indienen van beroep.

Communicatie

Bij instemming met dit voorstel door het dagelijks bestuur gaan we deze aanpassingen meenemen in het voorlopige ontwerp, wat de basis is voor het Projectbesluit. Het ontwerp-Projectbesluit lichten we breed toe aan de omgeving op nog nader te bepalen informatiemomenten.

Wanneer het ontwerp-Projectbesluit ter inzage wordt gelegd, zal in nauw overleg met provincie Limburg communicatie over de bekendmaking en dergelijke plaatsvinden. In oktober 2025 wordt een inloopbijeenkomst georganiseerd om bewoners, bedrijven en belangengroepen te informeren over de gecoördineerde procedure, de ontwerpbesluiten en de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen.

Bijlagen

1. Vastgesteld Voorkeursalternatief van 16 maart 2021 met daarin het advies van de m.e.r. commissie.
2. DB besluit Afronding Afsprakenkader Bestuursopdracht 9 mei 2023

De secretaris-directeur,

ir. E.J.M. Keulers MMO